

Nem is olyan egyszerű, ugye? Lehetséges-e egységes interpretációt adni az „ugye” partikulának?

Molnár Cecília Sarolta
MTA Nyelvtudományi Intézet
molnar.cecilia@nytud.mta.hu

A magyar „ugye” partikula kijelentő és kérdő mondatokban fordul elő (l. Kiefer, 1988; Péteri 2002, 2015; Gyuris 2009; Alberti-Kleiber 2014). Mondatbeli pozíciója változatos:

- (1) (Ugye) holnap (ugye) elmegyünk (ugye) moziba (ugye)?
- (2) (Ugye) tegnap (ugye) elmentünk (ugye) moziba (ugye).

Keszler (2000) és Péteri (2015) a kérdő mondatfajta formális jelölőjének tartja az „ugyé”-t; a kérdő mondati használatok egy része utókérdés (l. Ladd 1981; Reese–Ascher 2007). Ennek az elemzésnek azonban ellentmond, hogy a partikula kijelentő mondatokban is megjelenhet. Itt nem a mondatfajta formális jegyeinek meghatározásához vagy az igazságfeltételek megváltoztatásához van köze, hanem ahhoz, hogy a beszélő hogyan látja a mondat propozicionális tartalmát és a common ground viszonyát (l. Gyuris 2009). További vizsgálatra szorul, hogy a különböző mondattani pozíciókban való előfordulása befolyásolja-e az interpretációját. Ráadásul a fenti (1–2) változatai különböző intonációval is megvalósíthatók. Vizsgálat tárgyát kell, hogy képezze az is, hogy az „ugye” milyen interakcióba lép a fókusszal. Mindezek a szempontok tovább bonyolítják az „ugyé”-t tartalmazó mondatok használatának megértését.

Korpuszokon Schirm (2009) és Abuczki (2015) vizsgálta az „ugye” előfordulásait. Schirm (2009) parlamenti beszédek, Abuczki (2015) pedig a HuComTech multimodális korpusz találataira alapozva különböztette meg az „ugye” lehetséges funkcióit. Egységes interpretációt egyikük sem adott a kérdő partikulának.

Előadásomban a BUSZI-2 irányított beszélgetéseiben vizsgálom meg az „ugye” előfordulásait. Rendszerezem, hogy mely formai típusok milyen kontextusokban fordulnak elő. Céлом, hogy a BUSZI-2 adatai alapján hipotetikus választ adjak Gyuris (2008, 2009) kérdésére azzal kapcsolatban, hogy lehetséges-e egységes interpretációt adni az „ugye” partikula különbözőféle használatainak.